

Sygn. akt IV Ua 28/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Elżbieta Wojtczuk

Sędziowie : SO Katarzyna Antoniak (spr.)

SO Jerzy Zalasieński

Protokolant : st.sekr.sądowy Marta Żuk

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2015 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z wniosku M. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z udziałem zainteresowanego G. R.

o prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu śmiertelnego wypadku przy pracy

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 8 czerwca 2015r. sygn. akt IV U 159/15

oddala apelację.

Sygn. akt: IV Ua 28/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 czerwca 2015r. Sąd Rejonowy w Siedlcach zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z 27 lutego 2015r. w ten sposób, że przyznał M. Ł. prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu śmiertelnego wypadku przy pracy syna S. Ł. (1) w kwocie 32 851 złotych.

Rozstrzygnięcie to było wynikiem następujących ustaleń i wniosków Sądu Rejonowego:

Decyzją z 27 lutego 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonej M. Ł. prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu śmiertelnego wypadku przy pracy syna S. Ł. (1). W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że S. Ł. (1) był zatrudniony u G. R. na stanowisku cieśli. W dniu 30 czerwca 2014r. S. Ł. (1) rozpoczął pracę później niż zwykle po wcześniejszym zgłoszeniu telefonicznym problemów komunikacyjnych w dotarciu do pracy. Pracodawca przed rozpoczęciem pracy nie wyczuł od S. Ł. (1) alkoholu. Zlecił mu pracę polegającą na przygotowaniu do demontażu stalowych szalunków deskowania zainstalowanych na betonowych słupach wsporczych na poziomie 4. Około godzinie 11.15 S. Ł. (1) spadł z poziomu 4 na płytę betonową przed budynkiem. Jak wynika

ze zgromadzonej dokumentacji pracownik w sposób rażąco naruszył przepisy bhp przyczyniając się do powstania wypadku, tj. wykonywał zlecone czynności w sposób niezgodny ze sztuką budowlaną oraz przekroczył zakres zleconych mu prac, odkręcił wszystkie 8 śrub spinających oraz znajdował się w stanie nietrzeźwości wynoszącym 1,5 promila. Brak zachowania należytej przezorności oraz minimum wyobraźni doprowadził do wypadku.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła ubezpieczona M. Ł. wnosząc o jej zmianę i przyznanie jej prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu śmiertelnego wypadku przy pracy syna S. Ł. (1). Wskazała, że w prowadzonym postępowaniu nie brał udziału biegły z zakresu bhp, obowiązkiem pracodawcy było niedopuszczenie syna do pracy, skoro miał on 1,5 promila alkoholu we krwi oraz nie wyjaśniono innych szczegółowo opisanych okoliczności. Jej zdaniem do zaistnienia zdarzenia przyczynił się pracodawca.

Sąd Rejonowy ustalił, że S. Ł. (1) był zatrudniony u G. R. – Firma (...) w L. jako cieśla. S. Ł. (1) mieszkał ze swoją matką M. Ł. i prowadził z nią wspólne gospodarstwo domowe, a także przyczyniał się do jej utrzymania. W dniu 30 czerwca 2014r. S. Ł. (1) rozpoczął pracę na budowie w W. około godziny 10.30. Na budowę przyjechał z kolegą D. Ś.. Po rozmowie z oboma pracownikami pracodawca uznał, że D. Ś. nie nadaje się do pracy z uwagi na znajdowanie się pod wpływem alkoholu. Takich podejrzeń nie miał w stosunku do S. Ł. (1). Po godzinie 10.30 S. Ł. (1) udał się na strop czwartego piętra. Miał tam wykonywać prace przygotowawcze do demontażu szalunków słupów. Czynności te polegały na odkręceniu śrub mocujących części szalunku. S. Ł. (1) miał odkręcić po 3 śruby z przeciwległych stron pozostawiając po jednej z każdej strony łączącej całą konstrukcję szalunku. Te miały być usunięte dopiero po złożeniu zawiesia transportowego na szalunek. W pewnym momencie S. Ł. (1) odkręcił wszystkie cztery śruby z obu stron szalunku, co spowodowało, że ciężar szalunku przeważał pracownika, który spadł na ziemię, w wyniku czego poniósł śmierć.

W dniu zdarzenia S. Ł. (1) znajdował się w stanie nietrzeźwości (1,5 promila alkoholu).

W przedstawionym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał odwołanie M. Ł. za uzasadnione. Wskazał, że zgodnie z art.13 ust.1 ustawy z 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. Nr199, poz.1673 ze zm.) członkom rodziny ubezpieczonego, który zmarł wskutek wypadku przy pracy, przysługuje jednorazowe odszkodowanie. Członkami rodziny uprawnionymi do tego świadczenia są w szczególności rodzice, jeżeli w dniu śmierci ubezpieczonego prowadzili z nim wspólne gospodarstwo domowe lub jeżeli ubezpieczony bezpośrednio przed śmiercią przyczyniał się do ich utrzymania albo jeżeli ustalone zostało wyrokiem lub ugodą sądową prawo do alimentów z jego strony (art.13 ust.2 pkt 3 ustawy).

Sąd Rejonowy podniósł, że w zaskarżonej decyzji jako przesłankę odmowy przyznania ubezpieczonej prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu śmiertelnego wypadku przy pracy jej syna organ rentowy powołał się na treść art.21 w/w ustawy argumentując, że S. Ł. (1) w sposób rażąco naruszył przepisy bhp i w dniu zdarzenia znajdował się w stanie nietrzeźwości. W myśl tego przepisu świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego nie przysługują ubezpieczonemu, gdy wyłączną przyczyną wypadków, o których mowa w art.3, było udowodnione naruszenie przez ubezpieczonego przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia, spowodowane przez niego umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa. Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego nie przysługują również ubezpieczonemu, który będąc w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych, przyczynił się w znacznym stopniu do spowodowania wypadku (art.21 ust.1 i 2 ustawy).

Następnie Sąd pierwszej instancji podniósł, że zgodnie z jednolitym poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych przysługują zawsze członkom rodziny zmarłego pracownika, który uległ wypadkowi przy pracy bądź w drodze do pracy lub z pracy, bez względu na jego stopień przyczynienia się do spowodowania wypadku (tak: w wyroku z 13 lipca 2011r. w sprawie I UK 46/11, LEX nr 1043989, w wyroku z 8 czerwca 2011r. w sprawie I UK 418/10, LEX nr 950428 oraz w wyroku z 5 marca 2003r. w sprawie II UK 194/02, OSNP 2004/8/143).

Sąd Rejonowy wskazał, że w całości podziela zaprezentowany pogląd, co prowadzi do wniosku, że mimo naruszenia przez S. Ł. (1) zarówno przepisów bhp oraz pozostawiania przez niego w dniu wypadku w stanie nietrzeźwości, brak jest

podstaw do odmowy jego matce przyznania prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu śmiertelnego wypadku przy pracy jej syna. Z tego też względu zbędne było, w ocenie Sądu Rejonowego, badanie okoliczności wskazanych w odwołaniu oraz piśmie procesowym ubezpieczonej złożonym na rozprawie w dniu 8 czerwca 2015r.

W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy uznał decyzję organu rentowego za błędną i dlatego na podstawie art.477¹⁴§2 kpc zmienił ją w sposób określony w sentencji wyroku. Wysokość przyznanego ubezpieczonej odszkodowania uzasadniona obliczona została zgodnie z pkt 10 obwieszczenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 26 lutego 2014r. w sprawie wysokości kwot jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (M.P. z 2014r., poz. 187), zgodnie z którym obowiązuje kwota 32.851 złotych, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są tylko członkowie rodziny inni niż małżonek lub dzieci zmarłego ubezpieczonego lub rencisty (art.14 ust.4 ustawy).

Od powyższego wyroku apelację wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

- naruszenie prawa materialnego ,tj. art.3 ust.1 oraz art.6 ust.1 pkt 5 ustawy z 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych poprzez przyjęcie, że zdarzenie jakiemu uległ S. Ł. (1) w dniu 30 czerwca 2014r. było wypadkiem przy pracy oraz uznanie, że matce zmarłego przysługuje z tego tytułu jednorazowe odszkodowanie,
- naruszenie prawa procesowego ,tj. art.232 kpc poprzez niezastosowanie tego przepisu i niedopuszczenie przez Sąd pierwszej instancji z urzędu dowodów z zeznań świadków oraz z opinii lekarza medycyny pracy w celu ustalenia, czy S. Ł. (1) w dniu 30 czerwca 2014r. znajdując się w stanie nietrzeźwości (1,5 promila alkoholu) posiadał zdolność psychomotoryczną do świadczenia pracy i ewentualnego związku z pracą.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. podlegała oddaleniu.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne i ocenę prawną przedstawione przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Apelujący zarzucił Sądowi Rejonowemu naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię przepisu art.3 ust.1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wskazując, że Sąd ten nie zbadał, czy zdarzenie z 30 czerwca 2014r., w którym śmierć poniósł S. Ł. (2) może być uznane za wypadek przy pracy, a to ze względu na to, że w chwili zdarzenia S. Ł. (1) znajdował się pod wpływem alkoholu przez co został zerwany związek z pracą. W konsekwencji apelujący zarzucił Sądowi pierwszej instancji, że Sąd ten naruszył przepis art.6 ust.1 pkt 5 powyższej ustawy poprzez przyznanie jednorazowego odszkodowania członkowi rodziny zmarłego, którego śmierć nie nastąpiła w wyniku wypadku przy pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego zarzuty te są nieuzasadnione. Przyznać należy, że uzasadnienie Sądu Rejonowego jest dość lakoniczne i Sąd ten nie dokonał w nim analizy zdarzenia z 30 czerwca 2014r. w świetle ustawowej definicji wypadku przy pracy, ale nie oznacza to, że Sąd ten nie ocenił przedmiotowego zdarzenia w świetle ustawowych przesłanek. Sąd Rejonowy, jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku uznał, że zdarzenie, w którym śmierć poniósł S. Ł. (2) jest wypadkiem pracy. Świadczą o tym rozważania Sądu Rejonowego, w których dokonuje on analizy uprawnień ubezpieczonej do jednorazowego odszkodowania po zmarłym w świetle dyspozycji art.13 ust.1 i art.21 ustawy. Regulacje te dotyczą bowiem świadczenia w postaci jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy, a zatem odnoszą się do sytuacji, w której określone zdarzenie jest uznane za wypadek przy pracy. Niezależnie od tego wskazać trzeba, że w zaskarżonej decyzji z 27 lutego 2015r. (na k.37 akt organu rentowego) organ rentowy jako podstawę odmowy przyznania ubezpieczonej jednorazowego odszkodowania z tytułu śmierci syna wskazał dyspozycję art.21 ust.1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Przepis ten

dotyczy zaś sytuacji, w której zdarzenie spełnia definicję wypadku przy pracy, ale zachodzą okoliczności uzasadniające odmowę przyznania tego świadczenia, przy czym regulacja ta nie dotyczy członków rodziny zmarłego pracownika, ale samego pracownika.

Swoje wątpliwości co do tego, czy zdarzenie z 30 czerwca 2014r. spełnia przesłanki wypadku przy pracy z uwagi na stwierdzony stan nietrzeźwości S. Ł. (1) w chwili zdarzenia organ rentowy podniósł na etapie postępowania - w odpowiedzi na odwołanie i obecnie w apelacji. Analizując okoliczności sprawy Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że twierdzenie organu rentowego o zerwaniu związku czynności wykonywanych przez S. Ł. (1) z pracą jest nieuzasadnione. Należy zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego, na które powołuje się apelujący, pojawiały się poglądy, że stwierdzony stan nietrzeźwości pracownika stanowi podstawę do odmowy uznania zdarzenia za wypadek przy pracy, a to z uwagi na koncepcję, że samo fizyczne stawienie się w miejscu pracy nie wyczerpuje treści obowiązku świadczenia pracy, jeżeli pracownik nie jest gotowy do jej wykonywania, a nietrzeźwość pracownika wyłącza z istoty rzeczy jego gotowość do pracy (tak Sąd Najwyższy m.in. z wyroku z 1 grudnia 1998r. w sprawie II UKN 355/98, OSNAPiUS 2000/2/69 i w wyroku z 7 marca 2007r. w sprawie I UK 127/05, Lex nr 299138). Tego rodzaju poglądy są w ocenie Sądu Okręgowego nietrafne, gdyż nie uwzględniają regulacji ustawowych, które nie wprowadzają zasady, że stan nietrzeźwości pracownika w pracy (odpowiednio w drodze do pracy lub z pracy) automatycznie zrywa normatywny związek zdarzenia z wykonywaniem obowiązków pracowniczych lub z pokonywaniem drogi do pracy lub z pracy. Gdyby tak było, to regulacja zawarta w art.21 ust.2 ustawy wypadkowej przewidująca pozbawienie poszkodowanego pracownika świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego, w sytuacji gdy będąc nietrzeźwym przyczynił się do spowodowania wypadku, byłaby zbędna. W ocenie Sądu Okręgowego stan nietrzeźwości pracownika, który wykonuje obowiązki pracownicze nie przekreśla związku zdarzenia (wypadku) ze świadczeniem pracy. Związek z pracą nie ma bowiem charakteru związku przyczynowego, ale związek normatywny. Na takim stanowisku stoi również Sąd Najwyższy, który w aktualnych orzeczeniach prezentuje pogląd, że zerwanie związku z pracą następuje wówczas, gdy pracownik spożywa alkohol zamiast wykonywania obowiązków pracowniczych i ulega wypadkowi w czasie i miejscu pracy, której w ogóle nie świadczy uchylając się od jej wykonywania lub beczynnie przebywając w miejscu pracy tylko w celu spożywania alkoholu, bądź po odsunięciu go od świadczenia pracy ze względu na stan nietrzeźwości (tak Sądu Najwyższy w wyroku z 6 listopada 2009r. w sprawie III UK 43/09, Lex nr 560873 i podobnie w wyroku z 8 czerwca 2011r. w sprawie I UK 418/10, Lex nr 950428 i w postanowieniu z 9 stycznia 2014r. w sprawie I UK 390/14, Lex nr 1646136).

W przekonaniu Sądu Okręgowego w okolicznościach sprawy nie może być wątpliwości, że mimo stwierdzenia u S. Ł. (1) stanu nietrzeźwości (1.5 promila alkoholu) nie doszło do zerwania związku między wykonywanymi przez niego w chwili wypadku czynnościami a pracą. W sprawie niesporne jest, że w dniu zdarzenia S. Ł. (1) stawiał się do pracy później niż powinien - o godzinie 10.30 i po rozmowie z pracodawcą został dopuszczony do pracy. Pracodawca polecił mu demontaż szalunku słupów na 4 kondygnacji realizowanej budowy. Niesporne jest również to, że S. Ł. (1) przystąpił do wykonania polecanej mu czynności, w ramach której odkręcił śruby mocujące stalowe szalunki i w trakcie tej czynności około godziny 11.15 doszło do wypadku ,tj. upadku S. Ł. (1) wraz z częścią szalunku z 4 kondygnacji na plac przed budynkiem. W przekonaniu Sądu Okręgowego można zgodzić się z organem rentowym, że z uwagi na stwierdzony u S. Ł. (1) stan nietrzeźwości mógł on nie mieć zdolności psychomotorycznej do wykonywania powierzonych mu pracy lub zdolność ta była ograniczona, ale okoliczność ta nie wpływa na ocenę przedmiotowego zdarzenia. W świetle powyższych rozważań nie można mieć bowiem wątpliwości, że nie doszło do zerwania związku czynności wykonywanych przez poszkodowanego w chwili zdarzenia z pracą. S. Ł. (1) został bowiem dopuszczony do pracy przez pracodawcę, który wydał mu określone polecenie. S. Ł. (1) dostosował się do tego polecenia i w czasie wykonywania powierzonych mu czynności uległ śmiertelnemu w skutkach wypadkowi, czego „namacalnym” wręcz dowodem jest to, że upadając z 4 kondygnacji S. Ł. (1) trzymał część szalunku, który demontował. Okoliczność, że powierzoną mu czynność wykonywał nieprawidłowo (odkręcił wszystkie śruby mocujące szalunek zamiast pozostawienia części śrub do czasu umocowania zawiesia transportowego) również nie wpływa na ocenę zdarzenia w kontekście ustawowej definicji wypadku przy pracy. Reasumując stwierdzić należy, że brak jest podstaw do ustalenia, że zdarzenie z 30 czerwca 2014r., na skutek którego śmierć poniósł S. Ł. (1), nie było wypadkiem przy pracy.

W konsekwencji stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że ubezpieczona M. Ł. jako członek rodziny zmarłego w następstwie wypadku przy pracy S. Ł. (1) jest uprawniona do jednorazowego odszkodowania. Przepis art.21 ustawy wypadkowej, na który powołał się organ rentowy nie dotyczy bowiem członków rodziny zmarłego pracownika, ale sytuacji, w której o świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego ubiega się sam pracownik. W przypadku członków rodziny zmarłego na skutek wypadku przy pracy pracownika, ustawa wypadkowa nie przewiduje odmowy wypłaty jednorazowego odszkodowania, choćby nawet zmarły pracownik przyczynił się w znacznym stopniu do spowodowania wypadku - art.6 ust.1 pkt 5 i art.13 ust.1 ustawy wypadkowej. Pogląd taki jest również ugruntowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego (vide: w/w orzeczenia).

Nieuzasadniony okazał się wreszcie zarzut apelacji co do naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 232 kpc poprzez nieprzeprowadzenie z urzędu dowodów na okoliczność tego, czy w chwili zdarzenia S. Ł. (1) miał zdolność psychomotoryczną do wykonywania pracy. Jak wskazano wyżej dowody takie nie byłyby przydatne do rozstrzygnięcia sprawy, a zatem ich przeprowadzenie było niecelowe.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art.385 kpc apelację organu rentowego oddalił.